

MOJ DOM

Glasilo Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani.

Izhaja 8 krat letno. - Uredništvo in upravljanje je v Salendrovi ulici šte. 6. - Telefon šte. 4287.
Tiska tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani. - Odgovorni urednik Ivan Frelih.

Štev. 6.

Ljubljana, 30. septembra 1938

Leto XVIII

Potrebna izprememba razdelitev skupnih banovinskih dohodkov

Naša Pokrajinska zveza je že v letu 1937. pričela akcijo, da bi se skupne banovinske trošarine in delež iz prometnega davka med posamezne banovine pravičnejše razdeljeval, ker sedaj dravska banovina dobiva iz teh deležev najmanjši odstotek, zaradi česar so v naši banovini tudi banovinske doklade najvišje. V tem smislu smo naprosili tudi našo Glavno Zvezo, da intervenira pri gospodarskih korporacijah v Zagrebu in med temi tudi pri Zbornici za trgovino in industrijo kakor smo intervenirali tudi pri naši zbornici za TOI.

Sedaj je vzela v roke to zadevo zbornica za trgovino in obrt v Zagrebu, ker je tudi savska banovina v primeri z drugimi banovinami na skupnih banovinskih dohodkih premalo dobivala. Zato je ta zbornica na zadnji skupni konferenci trgovskih zbornic v Beogradu stavila predlog za spremembo dotičnih zakonitih določil, na podlagi katerih bi savska in dravska banovina dobili večji delež iz skupnih banovinskih dohodkov. Zastopniki zbornic so tozadevno osebno intervenirali pri g. finančnem ministru.

Da se ta velevažna zadeva nadalje obravnava, se je naša Zveza pred par dnevi obrnila na Glavno Zvezo, da stopi v stik z gospodarskimi krogi iz savske in dravske banovine ter se s skupno spomenico obrne na vse merodajne činitelje, med temi tudi na gg. senatorje in poslance. V naslednjem prinašamo pregled in izkaze, iz katerih bo natančno razvidno, kako nujno je potrebna sprememba sedanje razdelitve skupnih banovinskih dohodkov.

Ko so bile uvedene prve skupne banovinske trošarine, so se čuli ugovori zlasti iz dravske in savske banovine proti razdelitvi donosa teh skupnih banovinskih trošarin na podlagi števila prebivalcev posameznih banovin, ker ta ključ nikakor ni pravičen.

Ko je bil ustanovljen banovinski fond prometnega davka v znesku 100 milijonov din, iz katerega dobiva dravska banovina le 2.9 milijona din, kar predstavlja komaj eno tretjino zneska, ki bi ga morala dobiti že po številu prebivalcev je bila razlika na deležu še večja. V letu 1936 in v letu 1937 so bile uvedene še nove skupne banovinske trošarine, tako da se danes iz banovinskega fonda prometnega davka in iz fonda skupnih banovinskih trošarin razdeli na posamezne banovine na leto okrog 215 milijonov din.

Nesorazmerno razdelitev zneska 215 milijonov din med posamezne banovine ima za posledico, da nekatere banovine lahko iz teh dohodkov iz skupnih fondov krijejo polovico vseh banovinskih izdatkov, medtem ko krijeta dravska in savska bano-

vina le 7 odnosno 9.5%. Razmerje med celotnimi proračunskimi dohodki posameznih banovin in dohodki od dotacij (iz fonda prometnega davka in iz fonda skupnih ban. trošarin) nam kaže naslednja zanimiva primerjava (v milijonih din):

banovine	prorač. doh. dotacije		v odst.
	1938-39		
dravska	177.4	12.4	7 %
savska	214.5	29.3	9.5 %
dunavska	184.1	25.8	14 %
vardarska	54.0	17.0	31.5 %
moravska	57.4	20.9	36.5 %
drinska	73.2	27.7	38 %
primorska	55.9	25.2	45 %
zetska	58.2	29.4	50 %
vrbska	40.3	24.5	61 %

Navedene številke nam zgovorno kažejo, kakšno nesorazmerje vlada med posameznimi banovinami glede kritja potrebnih izdatkov. Posledica tega nesorazmerja pa je, da onim banovinam, ki krijejo 40, 50 in celo 60% svojih izdatkov samo z dotacijami, ni treba nalagati visokih banovinskih doklad in drugih davščin. Tako nastanejo dalekosežne razlike v samoupravni davčni obremenitvi.

Da je treba glede skupnih banovinskih trošarin uveljaviti načelo, da morajo banovine dobiti iz fonda skupnih banovinskih trošarin približno dohodek v sorazmerju s potrošnjo trošarinskih predmetov v posameznih banovinah, o tem ne more biti dvoma. Gospodarstvo bolj razvite banovine bi v tem primeru dobile večje dohodek, kakor gospodarsko manj razvite, kar pa ne predstavlja nobene krivice, saj so tudi potrebe gospodarsko bolj razvitih banovin neprimerno večje, kar nam potrjujejo že številke o višini banovinskih proračunov (banovinski proračuni dravske, savske in dunavske banovine znašajo skupno 576 milijonov, proračuni ostalih šestih banovin pa komaj 339 milijonov).

S § 12. finančnega zakona za l. 1936-37 je bil ustanovljen banovinski fond prometnega davka, v katerega se steka 18% donosa skupnega prometnega davka, pobranega pri uvozu blaga iz inozemstva in pri vseh domačih zavezancih, ki plačajo ta davek po knjigi upravljanega prometa. Iz tega fonda se izplačujejo banovinam dotacije, toda do maksimalnega zneska 100 milijonov din letno, in sicer tako, da se 80% dohodka dodeli vrbski, drinski, primorski, zetski in moravski banovini v obsegu subvencij, ki so jih te banovine dobivale v letu 1936-37, medtem ko se ostalih 20% razdeli med dravsko, savsko, dunavsko in vardarsko banovino ter upravo mesta Beograda po številu prebivalcev na

podlagi rezultatov zadnjega popisa prebivalstva iz leta 1931.

Dosedanji skupni delež banovin na dohodkih prometnega davka je vsekakor premajhen. Od skupnega zneska 915 milijonov din, kolikor znašajo odobreni proračunski dohodki vseh banovin (brez Beograda) odpade na delež banovin od prometnega davka nekaj manj nego 100 milijonov din ali 10.9% odobrenih proračunskih dohodkov. Če k temu dodamo še skupne banovinske trošarine, katerih donos je v letošnjem letu po proračunih predviden z zneskom 115.6 milijona din (12.6% skupnega proračunskega dohodka vseh banovin), tedaj vidimo, da morajo banovine povprečno 76.5% svojih potreb kriti iz dohodkov lastnih banovinskih davščin in odpade le 23.5% na dohodek iz banovinskega fonda prometnega davka in na dohodek skupnih banovinskih trošarin. Ta delež pa bo verjetno vedno manjši in se bo razmerje v bodoče še poslabšalo, ker se na banovine prenašajo številne funkcije, ki brez izjeme zahtevajo znatna finančna bremena, medtem ko se na drugi strani banovinam odvzemajo ali zmanjšujejo dosedanji viri dohodkov. S proračunskim letom 1936-37 so bili prenešeni na banovine stroški pri vzdrževanju osnovnih šol, že odprej pa morajo banovine nositi stroške za vzdrževanje srednjih šol (brez učiteljskih).

Dosedanji razdelilni ključ olajša finansiranje pasivnih banovin, kar ustvarja nesorazmernost pri dohodkih v primeri s celotnim proračunom, kakor je to razvidno iz naslednje primerjave (v milijonih din):

	dohodek iz fonda v % skupnih pror. prometn. fonda dol. 1938-39	
dravska banov.	2.9	1.63 %
savska banov.	6.8	3.17 %
dunavska banov.	6.0	3.26 %
vardarska banov.	4.0	7.22 %
moravska banov.	9.0	15.67 %
drinska banov.	15.0	20.51 %
primorska banov.	17.7	31.72 %
zetska banov.	21.8	37.34 %
vrbska banov.	15.9	39.20 %

Medtem ko imata vrbska banovina preko 39% in zetska 37% vseh svojih dohodkov iz banovinskega fonda prometnega davka, znaša ta delež pri dravski banovini le 1.6% pri savski in dunavski pa okrog 3.2%.

Banovinske doklade.

V zvezi s predlogom zagrebške trgovinsko-industrijske zbornice za spremembo določb o dajanju dotacij banovinam iz banovinskega fonda prometnega davka smo med drugim že omenili, da povzroča krivičen razdelilni ključ velike razlike pri banovinskih dokladah drugih davščin, ki so zlasti velike v onih banovinah, ki imajo najmanjše dotacije. Kakšne so banovinske doklade v posameznih banovinah za leto

1938-39 nam kaže naslednja zanimiva primerjava:

	d o k l a d a			
	banov.	cestna	šolska	skupaj
vrbaska ban.	20 %	—	—	20 %
dunavska ban.	20 %	—	15 %	35 %
drinska ban.	25 %	—	15 %	40 %
moravska ban.	25 %	—	25 %	50 %
zetska ban.	25 %	—	25 %	50 %
primorska ban.	20 %	5 %	30 %	55 %
savska ban.	25 %	10 %	20 %	55 %
dravska ban.	50 %	5 %	35 %	90 %

Obremenitev je največja v dravski banovini, ki dobiva najmanj dotacij in subvencij iz skupnih banovinskih sredstev. Skupna vsota vseh banovinskih doklad je v dravski banovini neprimerno večja nego v vseh ostalih banovinah.

Pojasnilo

k določbam točk 2 in 3 § 19 finančnega zak. za leto 1938-39

II. del.

II. S predpisi t. 3. § 19. finančnega zakona za leto 1938-39. je bil uveden v zakon o taksah nov člen 56. b, ki se glasi:

»Če zaradi taksnega kaznivega dejanja obdolžena oseba pismeno izjavi, da je poleg redne takse voljna takoj plačati ali popolnoma zavarovati tudi še dvakratni, pri dedni in darilni taksi (tar. post. 23.) trikratni, pri taksi na račune (tar. post. 34.) pa pet in dvajsetkratni znesek redne takse kot kazen kakor tudi morebitne stroške in takse iz tar. post. 229., in če se hkrati odpove vsem pravnim sredstvom, se sme na obdolženčevo prošnjo, vloženo najkasneje pred izdajo prvostopne sodbe, odobriti opustitev nadaljnega kazenskega pregona.

Odločbo o opustitvi izda, če zatajena taksa ne presega 50.000 dinarjev, davčna uprava, nad ta znesek pa finančna direkcija. Izjemoma pa izda po taksah iz tar. post. 23. tega zakona ne glede na višino zatajene redne dedne in darilne takse in v isti stvari morda tudi zatajenih drugih taks odločbo o opustitvi finančne direkcija. Vendar postane odločba o opustitvi vselej izvršna šele, ko jo predhodno odobri pristojno višje oblastvo.

Opustitev kazenskega pregona se ne odobri, če je bila dotična obdolžena oseba tudi le enkrat že pravnomočno obsojena zaradi kakršnega koli taksnega kaznivega dejanja, pri čemer se morda že kateri krat odobrena opustitev kazenskega pregona ne šteje za obsodbo.

Prav tako se opustitev ne odobri, če je bila storjena kršitev taksnih predpisov na način, ki se preganja po kazenskem zakonu.

Določbe tega člena veljajo samo za tista kazniva dejanja, za katera je predpisana kazen v večkratnem znesku redne takse.

Glede teh novih predpisov se opozarja na naslednje:

1. Določba člena 56. b zakona o taksah se morajo uporabiti na taksna kazniva dejanja, ki so ovadena oblastvom, torej za katera oblasti vedo in na podstavi te vednosti (prijave, ovadbe) odrede zoper obdolženo osebo kazenski pregon.

Po določbah tega zakonskega predpisa ne sme postopati tudi tukaj samo glede tistih taksnih kaznivih dejanj, za katera je kazen predpisana v večkratnem znesku redne takse, izvzemši tista, pri katerih se je storila kršitev taksnih predpisov na način, ki se preganja po kazenskem zakonu.

2. Obdolžena oseba, ki se želi koristiti s temi predpisi, mora podati izjavo:

a) da je voljna takoj plačati ali popolnoma zavarovati tudi še dvakratni znesek

redne takse kot kazen (pri dedni in darilni taksi trikratni, pri taksi na račune iz tar. post. 34. taksnega zakona pet in dvajsetkratni znesek), takso iz tar. post. 229. taksne tarife in morebitne stroške, in b) da se odpoveduje vsem pravnim sredstvom.

Ta izjava, ki jo obdolžena oseba podá, mora biti podana na zapisnik bodisi o priliki, ko se taksno kaznivo dejanje odkrije (n. pr. po organih finančne kontrole) ali pa ob zasliševanju po preiskovalnih oblastvih ali pozneje, toda vsekakor preden se izreče sodba na prvi stopnji. Taka zapisniška izjava velja hkrati za prošnjo za opustitev nadaljnega kazenskega pregona in ni zavezana nikakršni posebni taksi.

Na ta predpis (pravno dobroto opustitve) morajo preiskovalna oblastva med preiskavo zaradi taksnega kaznivega dejanja opozoriti obdolženo osebo in ji biti na roko, če se želi koristiti s temi predpisi.

Zlasti se opozarja na to, naj se ob zasliševanju obdolženih oseb za dejana, za katera izdaja sodbo minister za finance (dejanja iz členov 48. in 55. zakona o taksah in dejanja iz tar. post. 110. taksne tarife), obdolžena oseba vselej opozori na predpise člena 56. b zakona o taksah, da ne bo treba oddelku za davke vračati spise oblastvu v ponovno zasliševanje in da se ne povzroči s tem nepotrebno dopisovanje. Pri zapisniškem zaslišanju je treba vselej navesti, da je bila oseba na predpise člena 56. b zakona o taksah opozorjena.

3. Če položi obdolžena oseba, koristeč se z določbami tega predpisa, takoj vse odpadajoče zneske (odst. II. pod. 2. a tega razpisa), postopa oblastvo glede uporabe položenih vsot in njih zaračuna (vknjižbe) po veljavnih predpisih (člen 59. zakona o taksah in člena 25. in 30. taksnega in pristojnega pravilnika) in ne izda sodbe (postopajoč po naliki predpisov t. 4. člena 25. taksnega in pristojbinskega pravilnika), ker ne velja, da je obdolžena oseba obsojena, če se opustitev odobri.

Taksa iz tar. post. 229. se mora plačati po velikosti kazni, določeni v členu 56. b zakona o taksah, ne pa po velikosti kazni, ki bi jo bila morala obdolžena oseba plačati, da se ni koristila s to določbo.

Ovadteljska in zalotiteljska nagrada gre samo od pobrane kazenske takse.

4. Najsi obdolžena oseba takoj plača ali pa popolnoma zavaruje skupno vsoto, določeno s predpisom člena 56. b zakona o taksah, je treba o vsakem primeru opustitve izdati odločbo.

To odločbo izda, če zatajena taksa ne presega 50.000 dinarjev, davčna uprava, nad tem zneskom pa finančna direkcija. Razen tega izda neglede na višino zatajene takse glede taks iz tar. post. 23. zakona o taksah (darilna in dedna taksa) in v isti stvari morda še zatajenih drugih taks, odločbo prav tako tudi finančna direkcija, in naposled izda ne glede na višino zneska zatajene takse tako odločbo tudi finančna direkcija za dejanja, glede katerih je sama pristojna za poizvedbe in sodbo.

Odločba o opustitvi postane izvršna šele, ko jo pristojno višje oblastvo odobri.

Ker izda odločbo o opustitvi davčna uprava ali finančna direkcija, morajo druga oblastva, ki so po zakonu o taksah pristojna za sojenje taksnih kaznivih dejanj, po opravljenem poslu poslati ves kazenski predmet pristojni davčni upravi, če zatajena taksa ne presega 50.000 dinarjev, če jo presega, pa pristojni finančni direkciji, da odloči o opustitvi. Iz poslanega predmeta in poročila oblastva mora biti jasno razvidno, da gre za taksno kaznivo dejanje, za katero veljajo določbe člena 56. b zakona o taksah, nadalje morajo biti v poročilu

navedeni vsi podatki o vplačilu odpadajočih zneskov (zaračun, vknjižba, nalepljeni kolki) ali na kateri način in kako je obdolžena oseba popolnoma zavarovala ves znesek kakor tudi to, ali je bila pri tem oblastvu oziroma, če ji je znano, pri kakem drugem oblastvu obdolžena oseba že kdaj pravnomočno obsojena zaradi kakršnega koli taksnega kaznivega dejanja (že kdaj prej morda odobrena opustitev kazenskega pregona ne velja kot obsodba).

Davčne uprave in finančne direkcije napravijo — tako za kazniva dejanja, katera samé sodijo, kakor tudi za kazniva dejanja, ki jim jih pošljejo druga oblastva — odločbo o opustitvi v dveh primerkih. Odločba mora biti kratka, mora pa vsebovati vse potrebne podatke. V odločbi je treba vselej navesti, ali je obdolžena oseba že bila pravnomočno obsojena zaradi kakršnega koli taksnega kaznivega dejanja (vsekdar je treba pregledati tudi lastne registre za taksna kazniva dejanja) ali pa da ni bila, kolikor je to znano.

Finančna direkcija odobri tako odločbo davčne uprave, oddelek za davke pa odločbo finančne direkcije, če je opustitev dopustna, in s tem postane ta odločba izvršna. Če je bila obdolžena oseba že kdaj, četudi le enkrat pravnomočno obsojena zaradi kakega taksnega kaznivega dejanja, se opustitev ne odobri.

En primerek odločbe pridrži oblastvo, ki je opustitev odobrilo, za svoj arhiv, drugi primerek pa vrne z vsemi dotičnimi spisi vred oblastvu, ki je predmet poslalo.

Ko davčna uprava ali finančna direkcija predmet prejme, ga pošlje z odobreno odločbo tistemu oblastvu, od katerega ga je bila prejela, kolikor ne pripada ta predmet davčni upravi ali finančni direkciji sami.

Glede kaznivih dejanj, katera sodijo davčne uprave, kakor tudi glede tistih, katera sodijo finančne direkcije, je treba takoj po prejemu odobrene odločbe o opustitvi v registru za taksna kazniva dejanja v razpredelku »Pripombe« opazljivo navesti številko odločbe, pod katero je višje oblastvo opustitev odobrilo.

5. Predpisi člena 56. a zakona o taksah se nanašajo tudi na ista taksna kazniva dejanja, ki so bila odkrita pred dnem 1. aprila 1938., za katera pa še ni bila izrečena sodba na prvi stopnji.

Iz oddelka za davke pri ministrstvu za finance, v Beogradu dne 7. junija 1938.; br. 35.292.

Uredba o prenosu lastnine nepremičnin

Pravosodni minister je v sporazumu z ministri za kmetijstvo, vojsko in mornarico ter notranje zadeve izdal uredbo, po kateri se zakonska uredba o omejitvi prenosa lastnine nepremičnin na področju apelacijskega sodišča v Ljubljani izpremeni in izpopolni v naslednjem smislu:

Člen 1. se glasi: Na ozemlju vseh sreskih sodišč v območju okrožnih sodišč v Mariboru, Murski Soboti, Celju, Ljubljani in Novem mestu je dovoljen prenos lastnine nepremičnin na osnovi pravnih poslov med živimi samo po pristanku komisije za dovoljenje prenosa lastnine nepremičnin, kakor jo določa člen 7. To velja tudi za primer, da se nepremičnine dajo v zakup za dobo preko 5 let.

Členu 10. se doda naslednji novi stavek: V primeru dvoma, da je prenos lastnine nepremičnin v nasprotju z interesi državne obrambe, bo komisija zahtevala od poveljnika divizijske oblasti, v katere območju leži nepremičnina, da poda svoje mnenje.

Pravična rzsodba Držav. sveta

Občina ne sme izpremeniti regulacijskega načrta z namenom, da bi zagotovila tuje nepremičnine za javne svrhe.

V znanem procesu zagrebške mestne občine z Dragico Prenuzić je Državni svet pod št. 2606-38 od 1. VII. t. l. potrdil rzsodbo Upravnega sodišča v Zagrebu od 5. IX. 1937. leta, št. 10515-37 in s tem je ta spor končno rešen.

Zaradi aktualnosti zadeve same in zaradi številnih podobnih sporov v Zagrebu prinašamo izvleček iz omenjene rzsodbe, v kolikor razlaga Upravno sodišče svoje stališče, da mestna občina ne sme spremeniti prejšnji regulacijski načrt z namenom, da zagotovi tuje nepremičnine za javne svrhe. Ta del rzsodbe se glasi:

»Sodišče je, potem ko je ponovno vzelo v razpravo pritožbo in premotilo spise kakor tudi izpovedi strank, podane na zaslisanju pred tem sodiščem, ugotovilo, da izpodbijana odločba deloma ni osnovana na zakonu.

Sodišče je najprej vzelo v pretres ugovor pritožbe, da manjka Dragici Premuzić aktivna legitimacija za začetek sodnega postopka v zakonitosti sklepa mestnega zastopstva v Zagrebu od 7. II. 1927. leta, št. čl. 29, in je ta ugovor zavrglo, ker je to vprašanje končno in pravomočno rešeno po Banski upravi v Zagrebu z odločbo od 3. IX. 1931. l., št. 19:27.151-31, na ta način, da je odrejeno, da se mora Dragici Prenuzić dostaviti zgoraj omenjeni zaključek od 7. II. 1927. l., čl. 29. s pravico pritožbe in ji je s tem končno in pravomočno priznana aktivna legitimacija.

Prehajajoč na sam predmet spora, t. j. na pretresanje zakonitosti izpodbijane odločbe, sodišče ugotavlja, da je izpodbijana odločba osnovana na zakonu v onem delu, s katerim razveljavlja sklep mestnega zastopstva v Zagrebu od 7. II. 1927. l., čl. 29 glede spremembe regulacijskega načrta iz l. 1909.

V času, ko je bil sprejet sporni zaključek od 7. II. 1927. l., čl. 29, so glede sestavljanja, obsega in obveznosti regulacijskega načrta bili v veljavi predpisi stavbnega reda za mesto Zagreb od l. 1857. (§§ 36. in nasl.), dalje predpisi stavbnega reda II za mesta od 25. VI. 1900. l., št. 35.499 (§§ 20. in nasl.) in predpisi naredbe kr. deželne vlade v Zagrebu od 17. VI. 1902. leta, št. 45.967, ter navodila od 8. XI. 1902. leta, št. 82.372. Po tem takem pri presojanju zakonitosti sklepa mestnega zastopstva od 7. II. 1927. leta, kakor tudi izpodbijane odločbe banske uprave morejo priti v poštev samo zgoraj navedeni zakonski predpisi in zaradi tega se sodišče ni moglo ozirati na razlaganja in izvajanja strank, ki temelje na predpisih Stavbnega zakona od 7. VI. 1931. leta, marveč samo na ona, ki temelje na predpisih, ki so bili za časa spornega sklepa v veljavi.

Vsi poprej navedeni zakoni in predpisi, ki so bili v veljavi za časa sprejetja spornega zaključka, govore o dolžnosti izdelave, načinu sestavljanja, o vsebini in potrditvi ter obveznosti regulacijskega načrta, medtem ko nikjer ne omenjajo spremembe nekoč že sprejetega in pravočasno postalega regulacijskega načrta, posebej pa še takšne spremembe nekoč že sprejetega in pravomočno postalega regulacijskega načrta, posebej pa še takšne spremembe, ki bi omejevala lastninske pravice koga za nedoločeno ali tudi za določeno daljšo in krajšo dobo.

Po zgoraj omenjenih zakonskih predpisih, posebno § 21. stavbnega reda II za mesta, je dovoljen samo oni odstop od regulacijskega načrta, ki se lahko izvrši tedaj, kadar se pri izvajanju regulacijskega

načrta za to pokaže potreba. V kolikor se potem takem pokaže potreba nabave kakega zemljišča za javne svrhe, se mora nabava tega zemljišča tudi izvršiti, kar vse sledi iz predpisa alineja 5., 6. in 7. zgoraj citiranega § 21. stavbnega reda II za mesta.

Regulacijski načrt za vzhodni del mesta in za kraj, kjer se nahaja sporno zemljišče Dragice Premuzić, je bil sprejet in potrjen 1909. leta. Okolica spornega zemljišča Dragice Premuzić je že zazidana po tem regulacijskem načrtu in prišel je čas, da se tudi to zemljišče Dragice Premuzić zazida po regulacijskem načrtu. Če je mestno zastopstvo spoznalo za potrebno, da se na tem zemljišču zezida otroško igrišče, je lahko samo glede na § 21. stavbnega reda II za mesta sklenilo, da se odstopi od regulacijskega načrta in da se to zemljišče nabavi ali s svobodno pogodbo ali da se v ta namen razlasti in da se postopek o tem takoj izvede. Ni pa moglo, ker za to ni oslombe v zakonu, spremeniti regulacijski načrt, da s tem zagotovi zemljišče za otroško igrišče, za negotovo dobo pa omeji lastninsko pravico Dragice Premuzić. Ker regulacijski načrt po svoji naravi občutno posega v lastninske pravice posameznika, se morajo predpisi o njem striktno tolmačiti in jemati za dovoljeno samo ono, kar zakon izrečno dovoljuje; ker pa zakon nikjer ne omenja spremembe regulacijskega načrta, se ta ne more smatrati za dovoljeno.

Ker po regulacijskem načrtu iz 1909. l., potrjenem z odločbo nekdanje deželne vlade v Zagrebu št. 35.311-1909, zemljišče Dragice Premuzić določeno za stavbišče, in ker res sklepom mestnega zastopstva od 7. II. 1927. leta, čl. 29, hoče lastnica omejiti v njenih lastninskih pravicah, oziroma v razpolaganju s tem zemljiščem na način, ki nima oslombe v zakonu, je z izpodbijano odločbo Banske uprave pravilno in v skladu z zakonskimi predpisi razveljavljen sklep mestnega zastopstva od 7. II. 1927. leta, čl. 29 kot nezakonit.

Glede na povedano sodišče ni upoštevalo ugovorov pritožbe, v kolikor se nanašajo na razveljavljenje izpodbijanega sklepa mestnega zastopstva.

Ta rzsodba je zelo velikega pomena, ker je ves generalni regulacijski načrt mesta Zagreba izdelan skoraj brez kakršnega koli ozira na prejšnje regulacijske načrte, čeprav tudi novi Stavbni zakon v § 7. predpisuje, da morajo mesta in trgi svoje prejšnje generalne ali delne regulacijske načrte samo prilagoditi novemu Stavbnemu zakonu, ne pa sestaviti nove regulacijske načrte brez ozira na stare. Zato bi posledice tega postopanja zagrebške mestne občine mogle biti naravnost katastrofalne, ker bo občina v primerih, podobnih kot pri Dragici Premuzić, dolžna plačati meščanom popolno odškodnino in izpadli dobiček.

V zgornji pravdi je zastopal mestno občino dr. A. Valenteković, Dragico Premuzić pa njen soprog dr. Kosta Premuzić, oba odvetnika v Zagrebu.

»Svojina« — Zagreb.

Pavšalno obdavčenje pekov in dimnikarjev

Davčni oddelek ministrstva fin. je izdal naslednje pojasnilo:

»Z razpisom oddelka pod št. 34246-III od 18. VI. 1937. leta je pojasnjeno, da se peki obdavčujejo pavšalno v smislu odredb 19. fin. zakona za l. 1937-38, v kolikor se razen čistega pekarskega poslovanja: pečenja kruha in peciva, ne bavijo s trgovino, t. j. ne kupujejo žita, ga sami ne meljejo ter moke kvasa in slaščic ne prodajajo. Z ozirom na to se ne more smatrati peka za trgovca, ako moko menja za kruh, kajti pek mora nabaviti moko za kruh in irelevantno je, kako je moko dobil. Ako pek izdeluje in peče kruh v mestu izpod 20.000

prebivalcev, pa prinese na prodaj kruha na primer v mesto s preko 20.000 prebivalcev, tedaj se ga smatra kot pavšalista, ako pa ima v tem mestu prodajalnico, tedaj se obdavči ta lokal kot poseben davčni objekt. Za dimnikarje velja pa v kolikor izpolnjujejo pogoje § 19. fin. zak. za l. 1937-38 in razpise tega oddelka št. 2247-III od 1. IV. 1937. leta in št. 34.240-III od 18. VI. 1937. odredba § 19., brez ozira na njihov letni dohodek.

Reklamacijski odbor mora svojo odločbo utemeljiti

Rzsodba upravnega sodišča v Celju.

Upravno sodišče v Celju je z rzsodbo z dne 27. maja 1938 št. F 69/38-5 na tožbo N. N., hiš. pos. v Ljubljani, zoper odločbo reklamacijskega odbora v Ljubljani z dne 5. aprila 1938, radi odmere zgradarine za davčno leto 1936, brez javnega naroka, v smislu čl. 26 zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih, v nejavni seji rzsodilo:

Tožbi se ugodi in napadena odločba razveljavi radi nedostatnosti postopka.

Razlogi.

Davčni odbor pri davčni upravi za mesto Ljubljana je ocenil zaradi odmere zgradarine za leto 1936 najemno vrednost tožiteljeve zgradbe št. 19, cesta N. N., z zneskom Din 10.400.—

Tožiteljevo pritožbo proti tej oceni je reklamacijski odbor v Ljubljani z odločbo z dne 5. aprila 1938 kot neosnovano zavrnil, češ, da je davčni odbor ocenil najemno vrednost krajevnim razmeram primerno.

Proti tej odločbi je tožitelj pravočasno vložil tožbo na upravno sodišče.

Tožitelj navaja v tožbi, da je ostalo postopanje bistveno nedostatno, ker reklamacijski odbor v napadeni odločbi ni navedel za zavrnitev njegove pritožbe nobenih konkretnih razlogov in za svojo trditve, da je ocena najemne vrednosti krajevnim razmeram primerna, nobenih konkretnih podatkov.

Tožitelj predlaga, da se napadena odločba razveljavi.

Upravno sodišče je v tožbi razmotrivalo naslednje:

Po §§ 107. in 109. zakona o občnem upravnem postopanju, čigar določila veljajo v smislu njegovega § 2 odst. drugi smiselno tudi za postopanje pred finančnimi oblastmi, morajo odločbe upravnih oblastev med drugim imeti tudi obrazložitev.

V predmetnem primeru napadena odločba nima nobene konkretne obrazložitve. Navedba v napadeni odločbi, da se je ugotovila najemna vrednost »krajevnim razmeram primerno«, se namreč ne more smatrati za kak konkreten podatek.

Ta nedostatnost pa je bistvena, ker tožitelj zaradi nje ni mogel v upravnosodni tožbi s konkretnimi navedbami izpodbijati podatkov, na katere sta davčni in reklamacijski odbor oprla svojo oceno najemne vrednosti. Reklamacijski odbor bi bil moral navesti vsaj nekaj najemnin za konkretna stanovanja in poudariti okolnosti (stavbno konstrukcijo), lego, velikost, splošno opremo itd.; zaradi katerih je ocenil najemno vrednost spornih prostorov z višjim ali nižjim zneskom, kakor znašajo najemnine za navedena stanovanja. Tudi bi moral reklamacijski odbor navesti, ali je upošteval činjenice, ki jih je tožitelj navedel v pritožbi in ki po njegovem mnenju odločilno vplivajo na najemno vrednost njegovega stanovanja, odnosno zakaj jih ni upošteval.

Ker torej napadena odločba nima potrebne konkretne obrazložitve, je moralo upravno sodišče tožbi ugodi in napadeno odločbo v smislu čl. 26 upravnosodnega

zakona razveljaviti zaradi nedostatnosti postopka.

To pritožbo je napravilo za svojega člana Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani.

Pravilno zračenje

Zrak v stanovanjskih prostorih stalno onečiščajo življenjske funkcije stanovalcev, zlasti dihanje, glavno delovanje ljudi in živali, nadalje kurjava in razsvetljava, pri čemer prehajajo razkrojeni produkti kuriva in svetiva v zrak stanovanja. So še drugi izvori onesnaženja zraka v stanovanju, tako na pr., če se v stanovanju pere in kuha, če se v njem shranjujejo umazano perilo, obleka, čevlji in če se v stanovanjskih prostorih vršijo smrdeča obrtniška dela. Proti vsem tem izogibnim izvorom spremembe zraka, ventilacija prav nič ne koristi, marveč se je treba izogibati izvorov onečiščenja. Najvišje vodilo za to, da dobimo dober zrak, je torej skrb za kar najbolj natančno možnost in skrbno telesno nego. Vdihavanje slabega zraka povzroča glavobol, slabosti, bruhanje. Odpornost proti zdravju škodljivim motnjam se zmanjšuje, prehranjenost pada in prikažejo se kronična bolezenska stanja, kakor slabokrvnost in jetika. Proti zadnji si pomagajo ljudje na ta način, da oni, ki se stalno mude v slabem stanovanjskem zraku, instiktivno le površno diha, zaradi česar je prezračevanje pljuč, to je dovajanje kisika, nezadostno. Naloga ventilacije je, odstranjevati porabljeni zrak, dovajati svežega in tako doseči, da neizogibno onečiščenje zraka ne doseže stopnje, ki bi bila škodljiva za zdravje stanovalcev. Spremenba stanovanjskega zraka obstoji v kemičnem oziru v tem, da se zmanjšuje odstotek kisika in večja odstotek ogljika ter vodika. Nadalje nastajajo smrdljive snovi in navadili smo se že tudi, da imenujemo zrak slab, če so v njem taki »duhovi«. Z dihanjem se tudi zvišuje temperatura stanovanjskega zraka in ravno zvišano stanovanjsko toploto ter veliko vlažnost zraka občutimo kot posebno neprijetno in nezno.

Glavna naloga zračenja je, nadomestiti slabo dišeči, vlažni in razgreti zrak s čistim, hladnim in suhim. Po naravni ventilaciji se brez našega sodelovanja vrši nekakšno samočiščenje zraka. Prostor, v katerih stanujemo, niso neprodušno zaprti od zunanje atmosfere. Luknjičasti, zrak propušča, stavbni material kakor tudi raze in razpoke oken ter vrat tvorijo zvezo med notranjim in zunanjim zrakom. Toplotna razlika med zunanjim in notranjim zrakom in pa pritisk vetra posreduje menjavanje zraka, ki je tem večje, čim močnejše je gibanje zraka in čim večja je toplotna razlika. Pri tem se mora vršiti menjavanje zraka neopazno, vsekakor brez nadležnosti. Kot dobri obnavljalci zraka učinkujejo tudi sobne peči, ker odvajajo slabi zrak. Naravno zračenje podpira odpiranje oken in še poveča istočasno odpiranje vrat. Zato mora vsak prostor, ki ga je treba zračiti, imeti vsaj dve odprtini, pri čemer se moramo izogibati nastajanju prepaha. Prepah občuti veliko ljudi kot neprijeten, čeprav prepahanje še daleč tako škodljivo ne vpliva kot neprestano vdihavanje slabega in izrabljenega zraka. Za poletje je priporočljivo, imeti okna vedno odprta ali vsaj zgornje dele oken, oziroma nalašč za zračenje vdelane šipe.

Red v hiši — najboljše sredstvo proti ognju

Stara ropotija v kleti, v gospodinjstvu in na podstrešju, produšne peči in dimniki, lahkomiščno ravnanje z vnetljivimi stvarmi, kakor z bencinom, petrolejem, olji in maščobami, z likalnikom itd. so vzroki vedno se ponavljajočih požarov.

Plin in elektrika sta postala najzvestejša pomočnika v hiši, ki ju lahko uporabljamo brez nevarnosti, če kar najskrbneje upoštevamo vse premišljene predpise za ravnanje z njimi in pripadajočimi aparati. In vendar vedno znova slišimo, kako ljudje svetijo z gorečimi vžigalicami okrog pokvarjenih plinskih vodov, da ne izmenjajo poškodovanih plinskih cevi, ne zapirajo skrbno plinskih pip, da kopalne peči napačno uporabljajo, električne napeljave in njih varovala lahkomiščno krpajo, da ne izklopijo električnih likalnikov po uporabi itd.

Ali spričo sedanje stiske ni zapoved časa, da posvetimo več pazljivosti izvorom požarnih nevarnosti? Pomislimo to, da vsak požar zmanjša naše narodno premoženje in oslabi gospodarsko moč našega obubožanega naroda, če je oškodovani zavarovan proti ognju ali ne. Zato pomagajte z redom v hiši preprečevati požare!

Vozne olajšave na jugoslov. železnicah

V naslednjem sporočamo važnejše olajšave na naših železnicah, ki so sedaj v veljavi:

- 1.) otroci do 4. leta brezplačno, od 4. do 10. leta 50% popusta;
- 2.) državni uradniki in njih rodbinski člani na podlagi svojih legitimacij 50% popusta;
- 3.) člani Ferijalnega saveza v dobi šolskih počitnic od 1. junija do 30. septembra 50% popusta;
- 4.) dijaki 50% popusta na podlagi dijaških objav 4 krat na leto (začetkom in koncem šolskega leta, o božičnih in velikonočnih praznikih);
- 5.) dijaki 75% popusta za šolske izlete pod vodstvom profesorja;
- 6.) 75% popusta novinarji na podlagi legitimacij;
- 7.) rezervni oficirji 50% popusta na podlagi legitimacij;
- 8.) delavci, ki potujejo na delo na podlagi objave Borze dela 50%;
- 9.) člani Saveza plan. društva, nogometnega saveza, Touring kluba in Zimskošportnega saveza 50% za grupe najmanj 4 oseb (člani Zimskošportnega saveza samo v času od 15. IX. do 30. IV.);
- 10.) na podlagi § 11. in 11. a je dovoljen 50% popust:
 - a) za tuzemce: pri najmanj 10 dnevnom bivanju v kraju, ki je oddaljen najmanj 200 km od izhodne postaje; popust se uživa na podlagi »Potvrde o boravku«, ki se jo kupi z vozno karto, katero mora potrditi občinski urad (potrdila tujsko-prometnih društev ne veljajo — gl. tudi točko II.) in železniška blagajna;
 - b) za inozemce pri 5-dnevnom bivanju 50% popusta, kakor tudi za vsa nadaljnja potovanja, ki jih napravijo po 5 dneh bivanja. Vračajo se z isto vozovnico brezplačno, s katero so dopotovali po isti poti ali pa po daljši poti proti doplačilu 50% razlike. Kot dokaz o 5 dnevnom bivanju zadostuje potni list.
- 11.) 50% popust za prireditve, razstave, velesojme, za katere izda ministrstvo saobračaja dovoljenje;
12. Nedeljske povratne karte, ki veljajo za odhod od sobote opoldne, za povratek pa do pondeljka opoldne. Nedeljske karte se izdajajo za vse kraje, ki so oddaljeni od izhodne postaje 11 do 250 km;
- 13.) izletniške karte, ki veljajo samo za izletniški vlak, kateri je v prometu samo na gotovih progah ob nedeljah in praznikih;
- 14.) po § 14. potniške tarife del. II. dobijo večje skupine od 20% do 40% popu-

sta. Prijavo skupin se mora poslati direktoriji drž. železnic v Ljubljani;

15.) Novoporočenci uživajo na jug. drž. železnicah 50% popust, in sicer za eno potovanje tour in retour. Popust velja do 15. dne poroke za odhod, za povratek pa do 1 meseca od izdaje vozne karte.

Celo mesto se seli

Pred kratkim je v ameriški državi Illinois pričela nenavadna selitev, ki bo predvidoma trajala dve leti. Najstarejše mesto v tej državi Shawneetown, ki šteje 1400 prebivalcev zapušča svoje dosedanje ozemlje v dolini reke Ohio in se seli na 3 milje oddaljeno višje ležeče ozemlje. Vzrok temu so velike poplave reke Ohio, radi katerih je mesto Shawneetown v zadnjih letih utrpelo ogromno škode.

Predsednik Roosevelt je dal inicijativo, naj se vsa mesta, ki trajno trpe od poplav preselijo na ugodnejša višje ležeča ozemlja. Tej pobudi je prvo sledilo omenjeno mesto. Sedaj grade novo moderno mesto Shawneetown. Prebivalcem starega mesta, ki morajo zapustiti svoje domove, dodeljuje njihova nova zemljišča posebna komisija.

V kolikor bodo gradbenotehnični ozirni dopuščali, bodo cele zgradbe na poseben način potom valjarjev prenesli na nova zemljišča. Za gradnjo novih zgradb so dali hišnim lastnikom na razpolago dolgoročno posojila. Upajo, da bo novo mesto Shawneetown dograjeno v dveh letih.

Razno

Pozor pri zidanju novih hiš. Komisijski ogledi pri zidavi novih hiš se vršijo radi velikega števila stavb precej hitro in sosedje, ki so po obstoječih zakonitih določilih povabljeni k komisiji, nimajo časa, da bi natančno proučili načrt novega posloja in velikokrat pridejo šele kasneje do spoznanja, da se jim pri novi stavbi kot sosedu napravi razne neprilike ali celo škodo. Ker pa proti dotični stavbi pri komisiji niso iznesli svojih ugovorov, se pozneje ne da ničesar doseči na dovoljeni stavbi. Zato svetujemo vsem k komisiji vabljenim sosedom, da dotične načrte pri občinski upravi pred komisijo pregledajo, če pa to ni mogoče in če se čutijo z novo stavbo oškodovani v svojih pravicah, da vzamejo k dotični komisiji strokovnjaka, bodisi pravdnika, bodisi stavbenika.

Dva naša nasveta sta se obnesla, a se nista upoštevala. Ko so kmalu po prevratu začeli nekateri posestniki svoje hiše barvati s popolnoma temno ali skoro črno barvo, smo opozarjali, da je bila Ljubljana vedno znana kot bela, sedaj pa jo hočejo z barvami napraviti popolnoma temno, kar mora na vsakega napraviti kar najneprijetnejši utis. Kdo si je to temno barvo izmislil, res ne bomo ugotavljali. Ko pa so se take neokusne fasade pričele pojavljati, so hišni posestniki sami sprevideli, da so pri barvanju napravili napako in zato postaja v zadnjem času Ljubljana zopet bela, ker se delajo fasade samo v svetlih barvah, saj tudi te postanejo čez čas temne ali umazane.

Drugi naš nasvet je šel za tem, da brizganje (špric) na fasadah pri starih hišah absolutno ni dober in smo napisali v »Mojem domu« po strokovnjaku dobro utemeljen članek, da se brizganje fasade lahko napravi pri novih hišah, nikakor pa ne pri starih, na katerih odleti v najkrajšem času tak omet in radi nabiranja prahu tudi prej potemni. Tudi tega nasveta niso hišni posestniki upoštevali in so dajali fasade še dalje brizgati. Končno so pa le sprevideli, da to ni dobro za fasade starih hiš in so zato začeli zopet z barvanjem v navadnih, svetlih barvah, kar je gotovo še enkrat bolj trpežno kot brizganje.